

Miten pysyisimme pystyssä?
Kyselytuloksia 2008

Leena Pöysti
Liikenneturva

Miten pysyisimme pystyssä?

Kyselytuloksia, marraskuu 2008

Sisältö

Johdanto.....	3
Joka kolmas on kaatunut liukastumalla ulkona viimeksi kuluneen vuoden aikana.....	4
Puolet liukastumisista kadulla tai tiealueella ja vapaa-ajalla.....	5
Mitä liukastumisesta seurasi?	7
Eri toimien koettu vaikutus liukastumistapaturmien ehkäisyssä.....	9
Liukuesteet ja kenkien valinta	11
Mikä on saanut huomioimaan liukkaat kelit	12
Yhteenveto	14
Kuva 1 Osuus on kaatunut liukastumalla vuoden aikana; ikä (N=1267)	4
Kuva 2 Osuus on kaatunut liukastumalla vuoden aikana; alue (N=1267)	4
Kuva 3 Liukastumispaikka niillä, jotka olivat liukastuneet; ikä (N=460).....	5
Kuva 4 Liukastumispaikka niillä, jotka olivat liukastuneet; alue (N=460).....	5
Kuva 5 Matkan tarkoitus liukastuessa, ikä (N=460).....	6
Kuva 6 Matkan tarkoitus liukastuessa, alue (N=460).....	6
Kuva 7 Mitä liukastumisesta seurasi; ikä (N=460)	7
Kuva 8 Mitä liukastumisesta seurasi; alue (N=460).....	8
Kuva 9 Osuus liukastuneista, jotka olivat nauttineet alkoholia (N=460).	8
Kuva 10 Eri toimien koettu vaikutus liukastumistapaturmien ehkäisyssä (N=1267)	9
Kuva 11 Miten tärkeitä eri keinot koetaan liukastumistapaturmien ehkäisyssä; ikä (osuus melko tärkeä tai erittäin tärkeä vastanneita, N=1267)	10
Kuva 12 Liukuesteiden käyttö liukkailla keleillä (N=1267)	11
Kuva 13 Liukkaiden keliä huomiointi kenkiä valittaessa; sukupuoli ja ikä (N=1267).....	12
Kuva 14 Liukkaiden keliä huomiointi kenkiä valittaessa; alue (N=1267)	12
Kuva 15 Mikä on saanut huomioimaan kelin (N=960)	13

Johdanto

Jalankulkijoiden liukastumis- ja kaatumistapaturmien tilastointi on Suomessa puutteellista. Esimerkiksi Suomen virallinen tilasto ”Tieliiikenneonnettomuudet” sekä liikennevakuutuksen korvauksiin perustuvat tilastoinnit kattavat vain ne tieliikenneonnettomuudet, joissa on ollut osallisena ajoneuvo. Jalankulkijoiden yksittäisonnettomuuksia ei tilastoida.

Kansanterveyslaitoksen kansallisen Uhri-haastattelututkimuksen mukaan Suomessa sattuu vuosittain noin 300 000 kaatumista tai liukastumista. Noin 70 % kaatumisista ja liukastumisista tapahtuu ulkona. Jalankulun kaatumis- ja liukastumistapaturmista aiheutuu paljon inhimillistä kärsimystä. Lisäksi vammojen hoito vaatii paljon voimavaroja ja taloudelliset kustannukset yhteiskunnalle ovat kokonaisuudessaan vähintään 420 miljoonaa euroa vuodessa. Kaatumistapaturmia sattuu erityisesti teillä ja kaduilla. Säätilanteista epäedullisimpia ovat nollakeli, nopeat ja voimakkaat säätilan vaihtelut sekä runsaat lumisateet.

Liikenneturva on mukana valtakunnallisessa Miten pysyisimme pystyssä? –kampanjassa, jonka tavoitteena on edistää talvijalankulun turvallisuutta. Liukastumisista ja liukkaana kelin vaikutuksesta käyttäytymiseen jalankulkijana kerättiin tietoa haastattelemalla 1267 suomalaista 15 vuotta täyttäneitä henkilöä. Haastattelut suoritti Liikenneturvan toimeksiannosta TNS Gallup Oy 21. – 25.11.2008¹. Naisia ja miehiä oli aineistossa yhtä paljon. Iän keskiarvo oli 47 vuotta. Suurin osa vastaajista (63 %) asui kaupungissa tai kaupunkimaisella alueella.

Taulukko 1 Aineisto

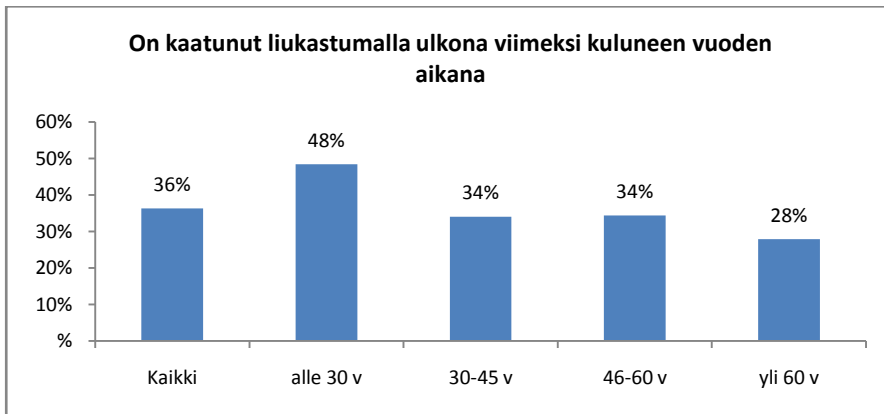
	Kaikki	Nainen	Mies
	1267	632	635
Sukupuoli			
<i>Nainen</i>	50%	100%	-
<i>Mies</i>	50%	-	100%
Ikä			
<i>alle 30 v</i>	23%	23%	23%
<i>30-45</i>	33%	33%	33%
<i>46-60</i>	27%	27%	27%
<i>yli 60</i>	17%	17%	18%
Alue			
<i>Uusimaa</i>	28%	27%	30%
<i>Etelä-Suomi</i>	22%	21%	22%
<i>Itä-Suomi</i>	13%	13%	12%
<i>Länsi-Suomi</i>	26%	27%	25%
<i>Pohjois-Suomi</i>	12%	12%	11%
Seututyyppi			
<i>pääkaupunkiseutu</i>	21%	19%	22%
<i>kaupunkimaiset</i>	42%	43%	41%
<i>taajaa asuttu</i>	17%	17%	16%
<i>maaseutu</i>	20%	21%	20%
Työssäkäynti			
<i>käy ansiotyössä</i>	66%	65%	66%
<i>ei käy</i>	32%	32%	32%

¹ TNS Gallup Kanava on kaikenikäistä väestöä edustava osa TNS Gallup Forum -vastaajakantaa. Kanavatalouksia on kaikkiaan noin 1300. Kanava tavoittaa myös ne taloudet, jotka eivät ole hankkineet omaa tietokonetta. Vastausprosentti on keskimäärin 80 %. Näyte edustaa Suomen 15-vuotta täyttäneitä väestöä Ahvenanmaata lukuunottamatta. Ensimmäisessä vaiheessa näyteen edellyttämä määrä kotitalouksia on jaettu alueellisesti lääneittäin. Toisessa vaiheessa on kunkin läänin sisällä kohdetalouksien määrä jaettu kuntatyypeittäin. Kunnat on ryhmitelty seuraaviin kuntatyyppiin: kaupunkimaiset kunnat, taajaan asutut kunnat ja maaseutumaiset kunnat. Kanavatalouden perusvalintakriteerinä on mm. ikä ja talouden koko. Talouksia värvätään sekä satunnaisotannalla poimitun näyteen perusteella puhelimitse että Väestörekisterikeskuksesta hankitulla näytteellä kirjekselyin.

Joka kolmas on kaatunut liukastumalla ulkona viimeksi kuluneen vuoden aikana

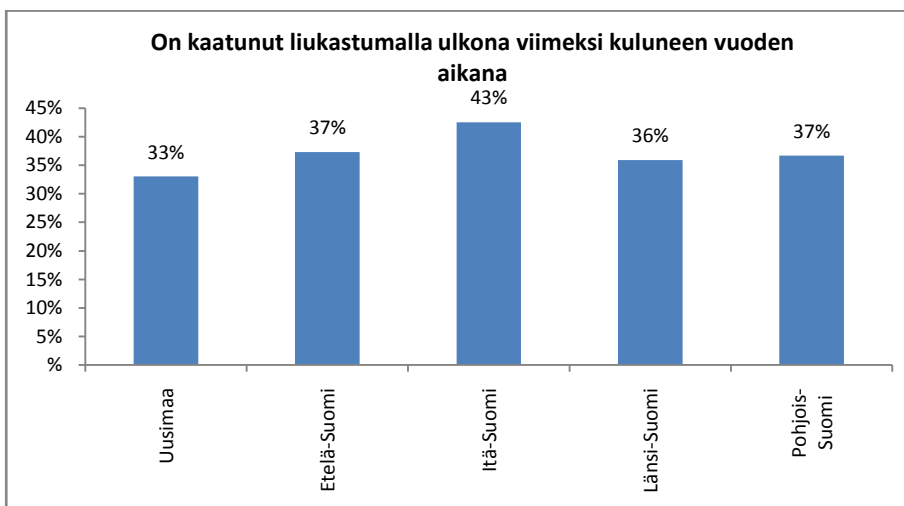
Oletko kaatunut liukastumalla ulkona viimeksi kuluneen vuoden aikana?

Joka kolmas vastaaja kertoi kaatuneensa ulkona liukastumalla vuoden aikana. Naiset ja miehet olivat liukastuneet yhtä usein (37 % vs. 36 %). Nuoremmat vastaajat olivat liukastuneet useammin kuin vanhemmat. Alle 30-vuotiaista oli liukastunut lähes joka toinen vastaaja (48 %), yli 60-vuotiaista hieman yli joka neljäs (28 %).

Kuva 1 Osuus on kaatunut liukastumalla vuoden aikana; ikä (N=1267)

Eniten oli liukasteltu Itä-Suomessa, jossa 43 prosenttia vastaajista kertoi kaatuneensa. Vähiten liukastuneita oli Uudellamaalla, jossa kumoon oli ulkona mennyt joka kolmas vastaaja.

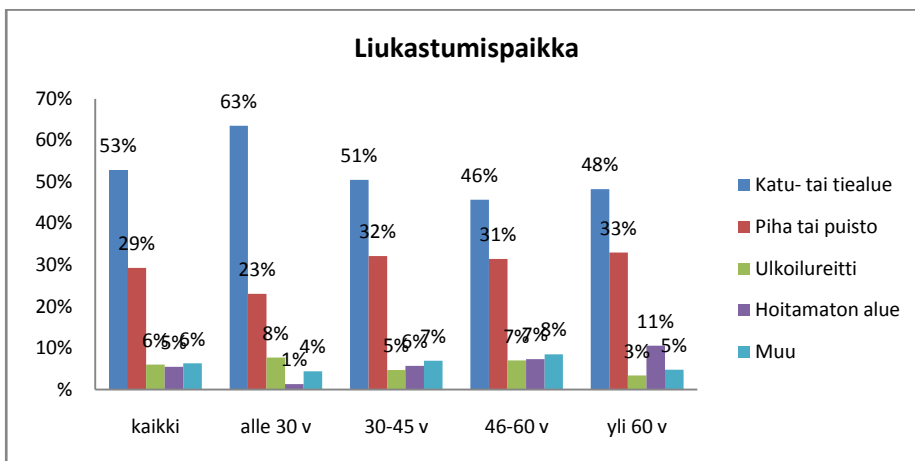

Kuva 2 Osuus on kaatunut liukastumalla vuoden aikana; alue (N=1267)

Puolet liukastumisista kadulla tai tiealueella ja vapaa-ajalla

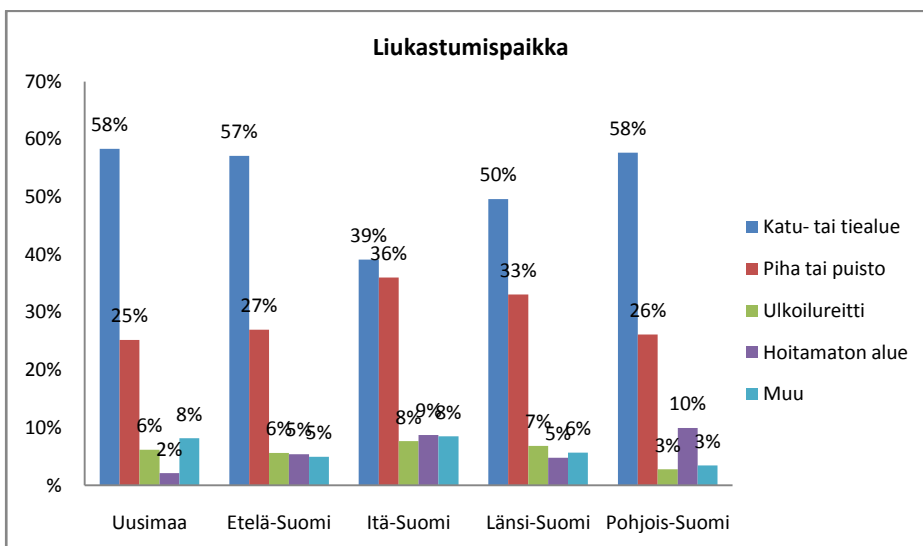
Missä liukastuit?

Noin puolet liukastuneista kaatui kadulla tai tiealueella. Nuoremmilla vastaajilla kadulla tai tiealueella liukastumisia oli hieman useammin kuin vanhemmilla. Liukastuneista vastaajista 29 prosenttia oli liukastunut pihalla tai puistossa. Nämä liukastumiset olivat yleisempiä vanhemmilla vastaajilla (46 +), joista noin kolmannes oli liukastunut pihalla tai puistossa. Ulkoilureitillä ja hoitamattomalla alueella liukastuneita oli molempia noin viisi prosenttia.

Kuva 3 Liukastumisaika niillä, jotka olivat liukastuneet; ikä (N=460)

Itä-Suomessa kadulla tai tiealueella ja pihassa tai puistossa sattuneita liukastumisia oli lähes yhtä paljon (39 % vs. 36 %).

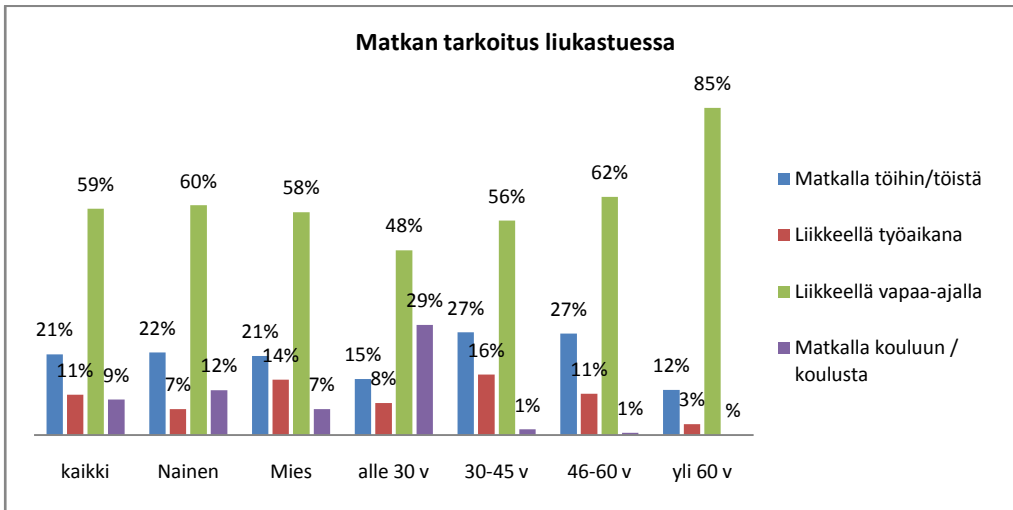

Kuva 4 Liukastumisaika niillä, jotka olivat liukastuneet; alue (N=460)

”Muualla” liukastuneet kertoivat tavallisesti liukastuneensa (koti)pihassa, rappusissa, luonnossa tai useammassa paikoissa. Yhteensä avovastauksia oli 29 kpl. Osa avovastauksen antaneista oli liukastunut sisätiloissa.

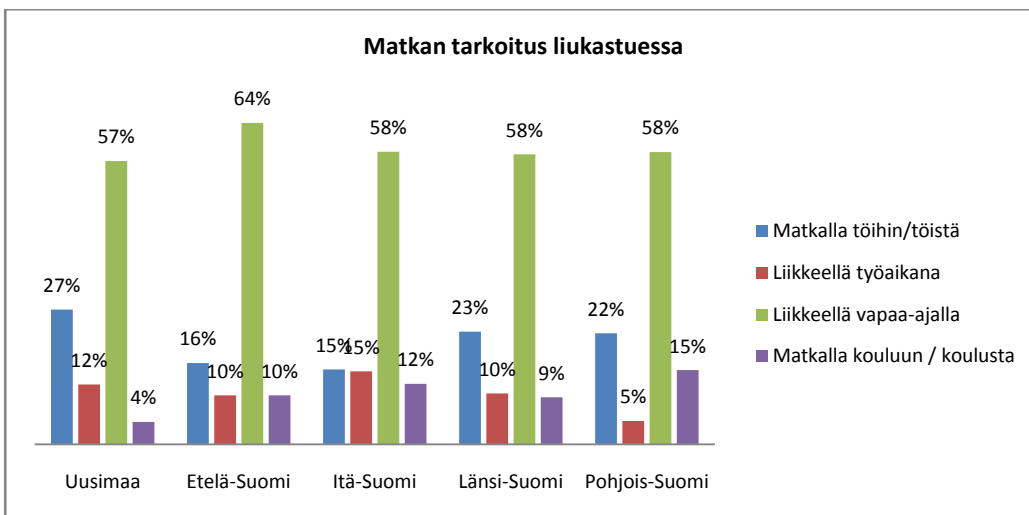
Suurin osa liukastuneista oli liikkeellä vapaa-ajalla. Noin joka kolmas oli matkalla töihin tai kouluun (tai sieltä pois). Työajalla oli liukastunut joka kymmenes. Miehet olivat liukastuneet työajalla useammin kuin naiset.

Alle 30-vuotiaiden liukastumisista lähes kolmannes oli sattunut koulumatkalla. Työmatkalla sattuneita liukastumisia oli eniten 30-60-vuotiailla, 27 prosenttia. 30-45-vuotiaista liukastuneista joka kuudes (16 %) oli liukastunut varsinaisella työajalla. Vapaa-ajalla sattuneiden liukastumisien osuus kasvoi iän myötä. Yli 60-vuotiaista liukastuneista noin viisi kuudesta (85 %) oli liukastunut vapaa-ajalla.

Kuva 5 Matkan tarkoitus liukastuessa, ikä (N=460)

Eri puolilla maata tapahtuneet liukastumiset olivat kaikkialla pääosin vapaa-ajalla sattuneita. Uudellamaalla oli muuta maata useammin liukastuttu matkalla työpaikalle (27 %), mutta harvemmin koulumatkalla (4 %). Työajalla sattuneita liukastumisia oli eniten Itä-Suomessa (15 %) ja vähiten Pohjois-Suomessa (5 %).

Kuva 6 Matkan tarkoitus liukastuessa, alue (N=460)

Työajalla oli liukasteltu lähes yhtä usein pihalla tai puistossa kuin kadulla tai tiealueella. Matkalla työpaikalle tai kouluun oli liukasteltu suurelta osin kadulla tai tiealueella.

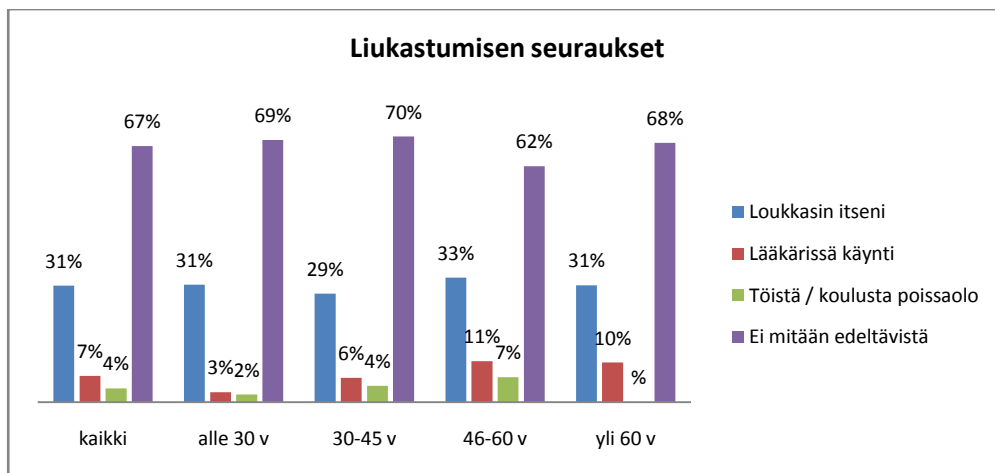
Taulukko 2 Liukastumispaikka ja matkan tarkoitus

Olitko liukastuessasi ...?	Missä liukastuit?					Yhteensä
	Katu- tai tiealue	Piha tai puisto	Ulkoilureitti	Hoitamaton alue	Muu	
Matkalla töihin/töistä	60,8%	30,9%	1,0%	1,0%	6,2%	100,0%
Liikkeellä työaikana	34,8%	32,6%	4,3%	8,7%	19,6%	100,0%
Liikkeellä vapaa-ajalla	49,8%	29,0%	8,6%	7,8%	4,8%	100,0%
Matkalla kouluun / koulusta	71,0%	19,4%	3,2%		6,5%	100,0%

Mitä liukastumisesta seurasi?

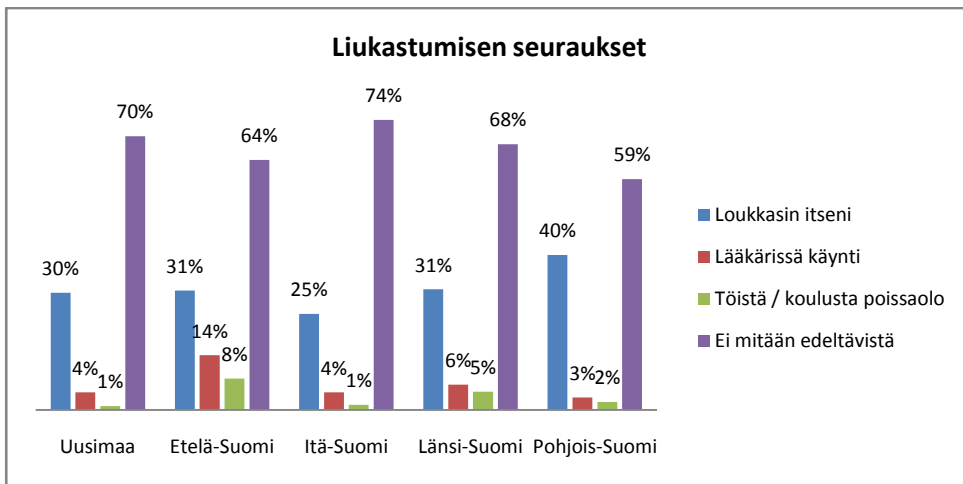
Oliko liukastumisella seuraavanlaisia seuraamuksia:

Suurin osa liukastuneista ”selvisi säikähdyksellä”. Noin joka kolmas liukastunut loukkasi itsensä. Lääkärissä oli joutunut käymään seitsemän prosenttia liukastuneista, iäkkäämmät vastaajat olivat käyneet lääkärissä nuorempia useammin. Neljä prosenttia oli joutunut olemaan poissa töistä tai koulusta liukastumisen seurauksena. Miesten ja naisten välillä ei ollut juurikaan eroa liukastumisen seurauksissa.

Kuva 7 Mitä liukastumisesta seurasi; ikä (N=460)

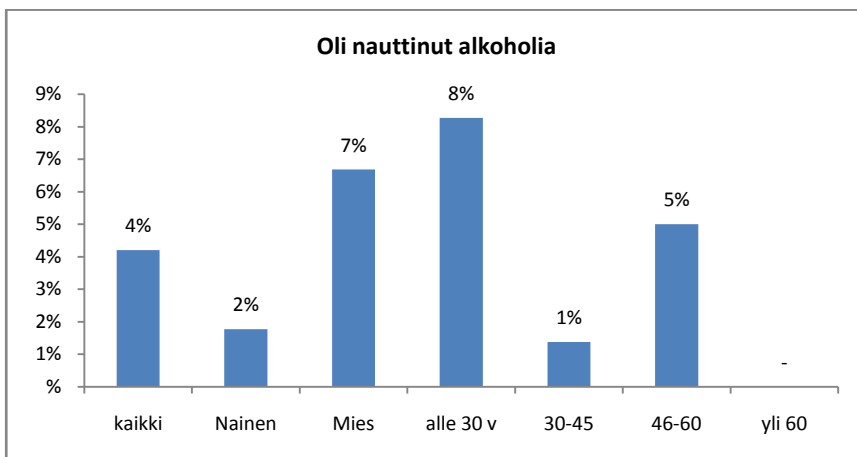
Vaikka Itä-Suomessa oli liukasteltu useammin kuin muualla maassa, liukastumisesta oli harvemmin seurauksia. Eniten loukkaantumisia oli Pohjoissuomalaisilla vastaajilla, joista 40 prosenttia kertoi loukanneensa itsensä liukastuessaan. Lääkärissä oli eniten käyty Etelä-Suomessa (14 % liukastuneista). Myös töistä tai koulusta poissaoloja oli Etelä-Suomessa seurauksena useammin kuin muualla maassa (8 %).

Kuva 8 Mitä liukastumisesta seurasi; alue (N=460)

Liukastumispaikka tai matkan tarkoitus eivät yhdistyneet liukastumisen seurauksiin.

Vastaajista neljä prosenttia **oli nauttinut alkoholia** ennen liukastumistaan. Miehistä alkoholia oli nauttinut seitsemän prosenttia, naisista kaksi prosenttia. Alkoholin nauttiminen näkyi erityisesti nuorilla sattuneissa liukastumisissa. Alle 30-vuotiaiden kaatumisista kahdeksan prosenttia oli tapahtunut alkoholin nauttimisen jälkeen.

Kuva 9 Osuus liukastuneista, jotka olivat nauttineet alkoholia (N=460).

Loukkaantumiset ja liukastumisesta johtuvat poissaolot olivat tavallisempia niillä, jotka olivat nauttineet alkoholia ($p=,003$ ja $,040$). Alkoholia nauttineista 67 prosenttia oli loukannut itsensä liukastuessaan ja 20 prosenttia oli käynyt lääkärissä. 80 prosenttia alkoholia nauttineiden liukastumisista oli sattunut kadulla tai tiealueella².

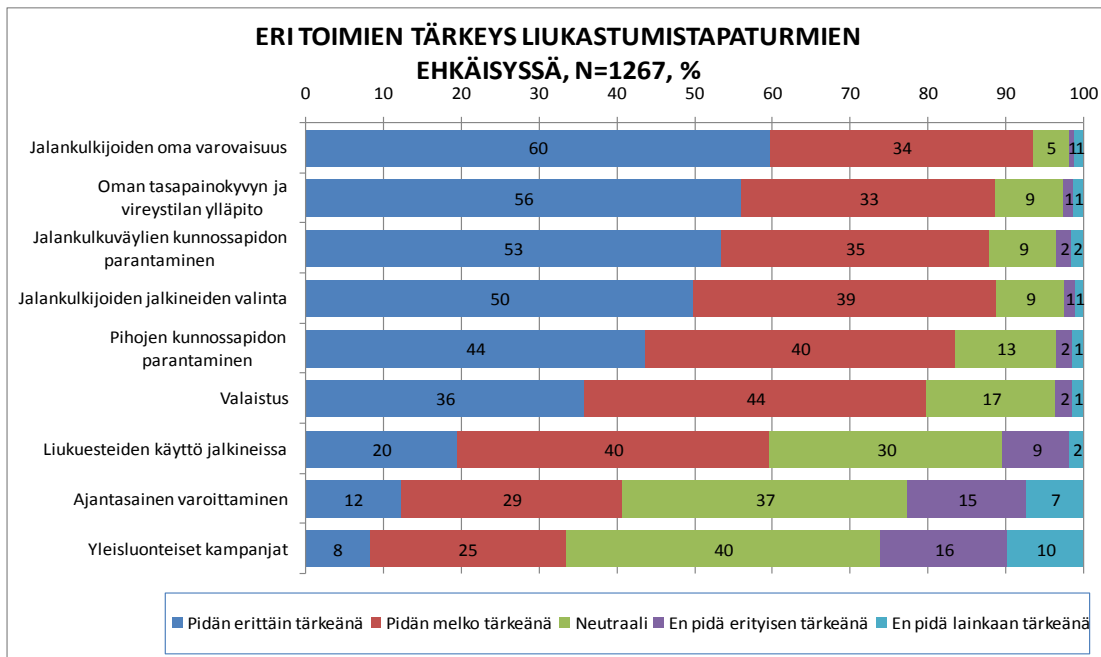
² N jää tässä pieneksi

Eri toimien koettu vaikutus liukastumistapaturmien ehkäisyssä

Kuinka tärkeänä pidät eri toimien vaikutusta liukastumistapaturmien ehkäisyssä?

Vastaajat kokivat, että tärkeimpiä liukastumistapaturmien ehkäisykeinoja ovat omaan toimintaan liittyvät tekijät. Myös kunnossapito- ja valaistustoimet koettiin tärkeiksi. Vähiten kannatusta saivat kampanjointi ja ajantasainen varoittaminen, joita piti tärkeinä keinoina estää liukastumistapaturmia alle puolet vastaajista.

Tärkeimmiksi yksittäisiksi keinoiksi välttää liukastumistapaturmia koettiin jalankulkijan varovaisuus ja kenkien valinta sekä oman tasapainokyvyn ja vireystilan ylläpito. Lähes yhdeksän vastaaja kymmenestä piti tärkeinä (erittäin tärkeä + melko tärkeä) myös jalankulkuväylien ja pihojen kunnossapidon parantamista.

Kuva 10 Eri toimien koettu vaikutus liukastumistapaturmien ehkäisyssä (N=1267)

Kaikkien eri toimenpiteiden kokeminen tehokkaaksi yhdistyi voimakkaasti positiivisesti, kaikki yhteydet olivat tilastollisesti merkitseviä (taulukko 3). Toimenpiteiden kannatus on kuitenkin karkeasti yhdisteltävissä kolmeen luokkaan.

Eryyksen paljon korreloivat oman tasapainokyvyn ja vireystilan ylläpito ja jalankulkijan oma varovaisuus (,635) sekä jalankulkijan oma varovaisuus ja kenkien valinta (,641).

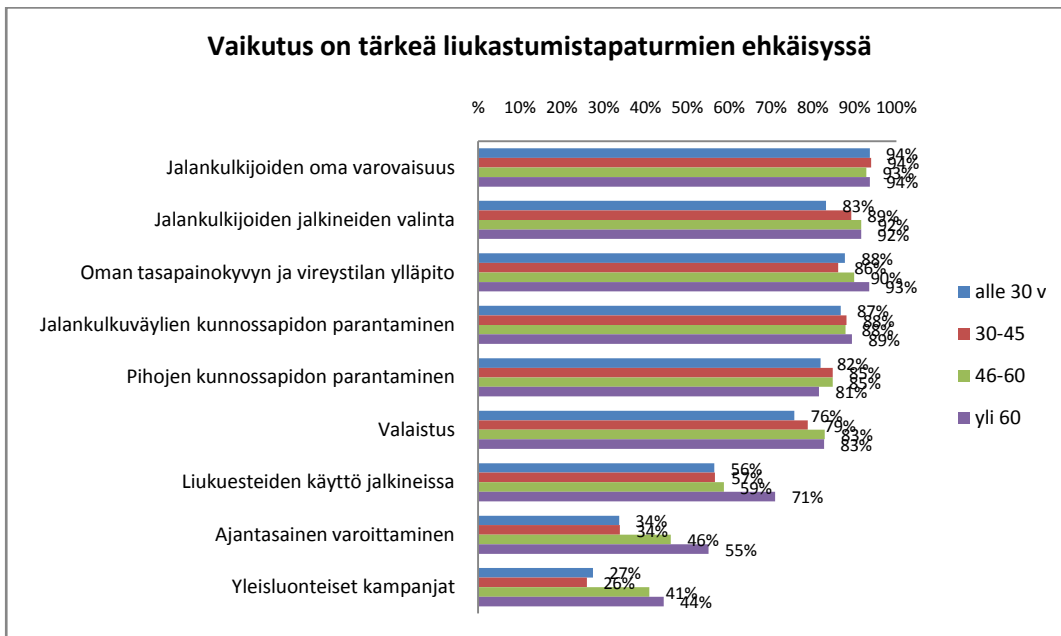
Myös jalankulkuväylien ja pihojen kunnossapidon parantaminen (,844) yhdistyivät voimakkaasti, näihin molempiin yhdistyi myös valaistuksen parantamisen (,540 ja ,561). Eli ne vastaajat, joiden mielestä pihojen kunnossapidon parantaminen on tehokas tapa ehkäistä liukastumistapaturmia, olivat samaa mieltä katujen kunnossapidon ja usein myös valaistuksen kohdalla.

Kolmas voimakkaasti korreloiva ryhmä oli kampanjointi ja ajantasainen varoittaminen (,721). Näistä ajantasaiseen varoittamiseen yhdistyi muita voimakkaammin myös liukuesteiden käyttö jalkineissa (,493).

Taulukko 3 Korrelaatiot eri toimenpiteiden kokemisen välillä.

	Oman tasapainokyvyn ja vireystilan ylläpito	Jalankulkuväylien kunnossapidon	Pihojen kunnossapidon parantaminen	Jalankulkijoiden oma varovaisuus	Jalankulkijoiden jalkineiden valinta	Valaistus	Liukesteiden käyttö jalkineissa	Ajantasainen varoittaminen	Yleisluonteiset kampanjat
Oman tasapainokyvyn ja vireystilan ylläpito	1,000	,361**	,331**	,635**	,508**	,348**	,287**	,218**	,189**
Jalankulkuväylien kunnossapidon parantaminen	,361**	1,000	,844**	,424**	,391**	,561**	,321**	,373**	,279**
Pihojen kunnossapidon parantaminen	,331**	,844**	1,000	,409**	,396**	,540**	,336**	,392**	,318**
Jalankulkijoiden oma varovaisuus	,635**	,424**	,409**	1,000	,641**	,429**	,313**	,200**	,160**
Jalankulkijoiden jalkineiden valinta	,508**	,391**	,396**	,641**	1,000	,498**	,452**	,291**	,241**
Valaistus	,348**	,561**	,540**	,429**	,498**	1,000	,382**	,458**	,372**
Liukesteiden käyttö jalkineissa	,287**	,321**	,336**	,313**	,452**	,382**	1,000	,493**	,442**
Ajantasainen varoittaminen	,218**	,373**	,392**	,200**	,291**	,458**	,493**	1,000	,721**
Yleisluonteiset kampanjat	,189**	,279**	,318**	,160**	,241**	,372**	,442**	,721**	1,000

Kaikissa ikäryhmissä jalankulkijan oma varovaisuus mainittiin useinten tärkeänä keinona vähentää liukastumistapaturmia. Nuorimmat vastaajat uskoivat kampanjoinnin ja ajantasaisen varoittamisen keinoihin vähemmän kuin iäkkäämmät. Yli 60 vuotiaista vastaajista noin joka toinen piti kampanjointia ja ajantasaista varoittamista tärkeinä. Myös liukesteiden kokeminen tärkeäksi lisääntyi iän myötä. Iäkkäämmät myös pitivät nuoria useammin tärkeänä oman tasapainokyvyn ylläpitoa ja riittävää valaistusta.

Kuva 11 Miten tärkeitä eri keinoja koetaan liukastumistapaturmien ehkäisyssä; ikä (osuus melko tärkeä tai erittäin tärkeä vastanneita, N=1267)

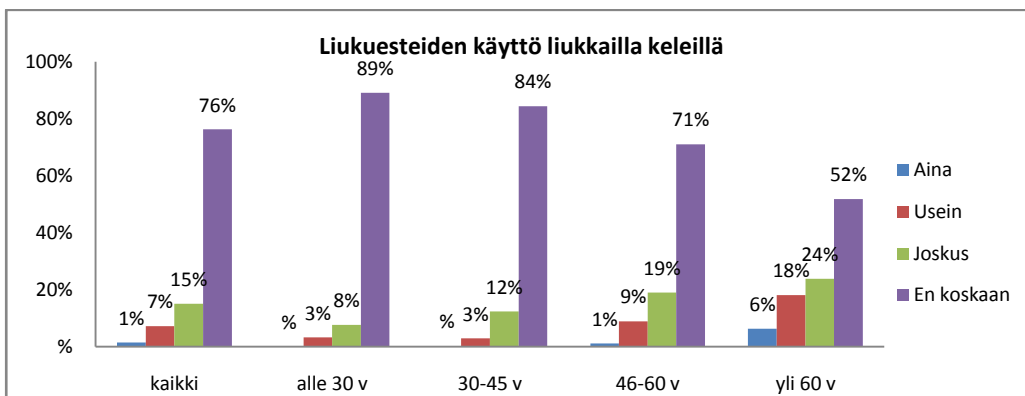
Oma liukastuminen ei juurikaan vaikuttanut (johdonmukaisesti) mielipiteisiin eri keinojen tärkeydestä liukastumistapaturmien ehkäisyssä. Vastaajat, jotka olivat itse liukastuneet, pitivät kampanjointia hieman harvemmin tärkeänä kuin ne, jotka eivät olleet liukastuneet (tärkeä + erittäin tärkeä 30 % vs. 37 %).

Liukuesteet ja kenkien valinta

Käytätkö liukkailla keleillä kengissäsi liukuesteit?
Otatko liukkaat kelit huomioon kenkien valinnassasi?

Kolme neljästä vastaajasta (76 %) sanoi, ettei koskaan käytä liukuesteitä vaikka keli olisikin liukas. Ainoastaan yksi prosentti kertoi aina liukkaalla käyttävänsä liukuesteitä. Noin viidennes käytti liukuesteitä usein tai joskus.

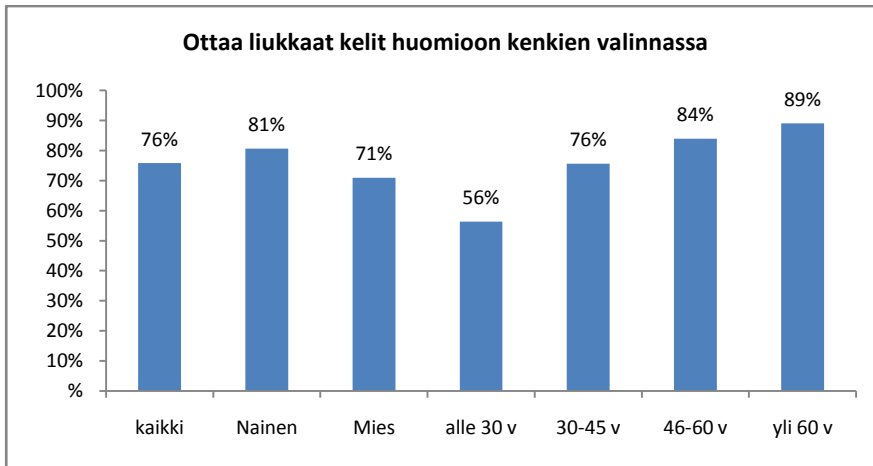
Liukuesteiden käyttö yleistyi iän mukana. Alle 30-vuotiaista joka kymmenes käytti ainakin joskus liukuesteitä, 46-60-vuotiaista yli neljännes (28%) ja yli 60-vuotiaista melkein joka toinen (42%). Yli 60-vuotiaista kuusi prosenttia sanoi käyttävänsä liukuesteitä aina, jos keli on liukas.

Kuva 12 Liukuesteiden käyttö liukkailla keleillä (N=1267)

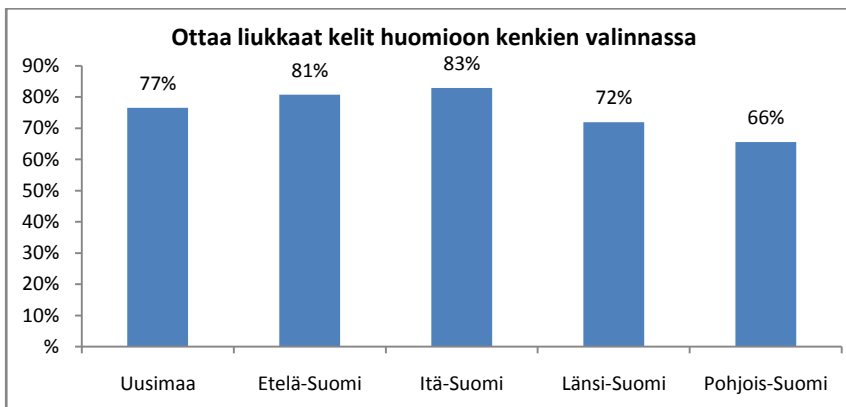
Liukuesteitä (ainakin joskus tai useammin) käyttävät pitivät muita useammin jalankulkijoiden jalkineiden valintaa ja liukuesteiden käyttöä erittäin tärkeänä keinona estää jalankulkijoiden liukastumisia ($p=,000$). Samoin he myös pitivät useammin ajantasaisista varoittamista ja yleisluontoisia kampanjoita tärkeinä ($p=,000$). Liukuesteitä käyttävistä kampanjointia piti tärkeänä 47 prosenttia ja ajankohtaista varoittamista 58 prosenttia. Ei-käyttävillä vastaavat osuudet olivat 31 prosenttia ja 38 prosenttia.

Vaikka varsinaisten liukuesteiden käyttö oli melko harvinaista, kolme neljästä vastaajasta huomioi liukkaat kelit kenkiä valitessaan. Naiset huomioivat liukkauden miehiä useammin ja liukkauden huomiointi myös kenkävalintoja tehdessä yleistyy iän myötä. Alle 30-vuotiaista joka toinen miettii liukkaista keleistä kenkiä valitessaan, yli 60-vuotiaista yhdeksän kymmenestä.

Kuva 13 Liukkaiden kelien huomiointi kenkiä valittaessa; sukupuoli ja ikä (N=1267)

Liukasta keliä ajatellaan vähiten kenkäostoksilla Pohjois- ja Länsi-Suomessa, useinten Etelä- ja Itä-Suomessa.

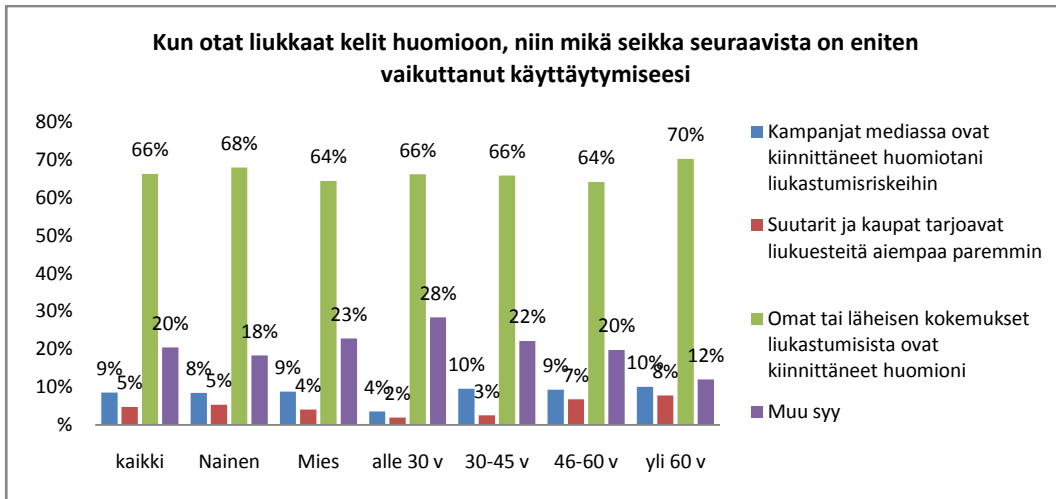
Kuva 14 Liukkaiden kelien huomiointi kenkiä valittaessa; alue (N=1267)

Ne vastaajat, jotka sanoivat huomioivansa liukkaat kelit jalkineita valitessaan, olivat kaikissa toimenpiteissä liukastumisten ehkäisemiseksi useammin sitä mieltä, että toimi on erittäin tärkeä ($p=,000-0,025$). Samoin he käyttivät myös useammin liukuesteitä. Liukuesteitä edes joskus käyttävistä 93 prosenttia huomioi liukkauden jalkineita valitessaan. Niistä, jotka eivät koskaan käytä liukuesteitä, liukkauden kenkävalintoja tehdessä huomioi 73 prosenttia ($p=,000$).

Mikä on saanut huomioimaan liukkaat kelit

Kun otat liukkaat kelit huomioon, niin mikä seikka seuraavista on eniten vaikuttanut käyttäytymiseesi?

Niiltä, jotka huomioivat liukkaat kelit kenkiä valittaessa kysyttiin, mikä oli saanut miettimään liukkautta. Tavallisin käyttäytymiseen vaikuttanut syy on omat tai läheisten kokemukset liukastumisesta. Noin joka kymmenes vastaaja sanoi mediassa olleiden kampanjoiden saneen ajattelemaan liukkauden riskejä. Alle 30-vuotiaisiin kampanjointi oli vaikuttanut hieman harvemmin. Viisi prosenttia vastaajista oli sitä mieltä, että tärkein vaikuttanut tekijä on liukuesteiden parempi saatavuus.

Kuva 15 Mikä on saanut huomioimaan kelin (N=960)

Ne, jotka kertoivat itse liukastuneensa vuoden aikana, kertoivat useammin, että omat tai läheisten kokemukset ovat saaneet huomioimaan liukkauden. Ei liukastuneista taas useammat vastasivat kampanjoinnin vaikuttaneen ($p=,013$).

Taulukko 4 Kelin huomioinnin syy ja oma liukastuminen

Oletko kaatunut liukastumalla ulkona viimeksi kuluneen vuoden aikana?	Kun otat liukkaat kelit huomioon, niin mikä seikka seuraavista on eniten vaikuttanut käyttäytymiseesi?				
	Kampanjat mediassa ovat kiinnittäneet huomiotani liukastumisriskeihin	Suutarit ja kaupat tarjoavat liukusteita aiempaa paremmin	Omat tai läheisen kokemukset liukastumisista ovat kiinnittäneet huomioni	Muu syy	yhteensä
Kyllä	6,2%	4,5%	71,4%	17,8%	100,0%
En	11,3%	6,1%	62,3%	20,3%	100,0%

Muina syinä mainittiin useinten oma järki/ varovaisuus /omat kokemukset. Myös sää, omat tapaturmat, varovaisuus ja jostain (työpaikka, terveyskeskus) saadut liukusteet olivat vaikuttaneet käyttäytymiseen. Yhteensä avovastauksia kysymykseen tuli 185 kpl.

Yhteenveto

Liukastumisista ja liukkaan kelin vaikutuksesta käyttäytymiseen jalankulkijana kerättiin tietoa haastattelemalla 1267 suomalaista 15 vuotta täyttäneitä henkilöä. Joka kolmas vastaaja kertoi kaatuneensa ulkona liukastumalla vuoden aikana.

Nuoremmat vastaajat olivat liukastuneet useammin kuin vanhemmat. Eniten oli liukasteltu Itä-Suomessa, jossa 43 prosenttia vastaajista kertoi kaatuneensa. Vähiten liukastuneita oli Uudellamaalla, jossa kumoon oli ulkona mennyt joka kolmas vastaaja.

Noin puolet liukastuneista kaatui kadulla tai tiealueella. Nuoremmilla vastaajilla kadulla tai tiealueella liukastumisia oli hieman useammin kuin vanhemmilla. Liukastuneista 29 prosenttia oli liukastunut pihalla tai puistossa. Ulkoilureitillä ja hoitamattomalla alueella liukastuneita oli molempia noin viisi prosenttia.

Suurin osa liukastuneista oli liikkeellä vapaa-ajalla. Noin joka kolmas oli matkalla töihin tai kouluun (tai sieltä pois). Työajalla oli liukastunut joka kymmenes. Noin joka kolmas liukastunut loukkasi itsensä. Lääkärissä oli joutunut käymään seitsemän prosenttia liukastuneista, iäkkäämmät vastaajat olivat käyneet lääkäriin nuorempia useammin.

Liukastuneista neljä prosenttia oli nauttinut alkoholia ennen liukastumistaan. Loukkaantumiset ja liukastumisesta johtuvat poissaolot olivat tavallisempia niillä, jotka olivat nauttineet alkoholia.

Tärkeimmiksi yksittäisiksi keinoiksi välttää liukastumistapaturmia koettiin jalankulkijan varovaisuus ja kenkien valinta sekä oman tasapainokyvyn ja vireystilan ylläpito sekä jalankulkuväylien ja pihojen kunnossapidon parantaminen. Vaikuttaa myös siltä, että varsinkin liukasteita liukkaalla kelillä käyttävät ja iäkkäät ihmiset kokevat ajantasaisen kelitiedon tärkeäksi liukastumistapaturmien ehkäisykeinoksi. Iäkkäämmät vastaajat pitivät nuoria useammin tärkeänä myös oman tasapainokyvyn ylläpitoa ja riittävää valaistusta sekä liukasteiden käyttöä.

Kolme neljästä vastaajasta sanoi, ettei koskaan käytä liukasteita vaikka keli olisikin liukas. Noin viidennes käytti liukasteita usein tai joskus. Vaikka varsinaisten liukasteiden käyttö oli melko harvinaista, kolme neljästä vastaajasta huomioi liukkaat kelit kenkiä valitessaan. Naiset huomioivat liukkauden miehiä useammin ja liukkauden huomiointi myös kenkävalintoja tehdessä yleistyy iän myötä.

Niiltä, jotka huomioivat liukkaat kelit kenkiä valittaessa kysyttiin, mikä oli saanut miettimään liukkautta. Tavallisin käyttäytymiseen vaikuttanut syy on omat tai läheisten kokemukset liukastumisesta. Noin joka kymmenes vastaaja sanoi mediassa olleiden kampanjoiden saneen ajattelemaan liukkauden riskejä. Viisi prosenttia vastaajista oli sitä mieltä, että tärkein vaikuttanut tekijä on liukasteiden parempi saatavuus. Ne, jotka kertoivat itse liukastuneensa vuoden aikana, kertoivat useammin, että omat tai läheisten kokemukset ovat saaneet huomioimaan liukkauden. Ei-liukastuneista taas useammat vastasivat kampanjoinnin vaikuttaneen.

Liite 2 Kyselylomake

<LIU_Q1> Oletko kaatunut liukastumalla ulkona viimeksi kuluneen vuoden aikana?

Kyllä

En

<LIU_Q2> Oliko liukastumisella seuraavanlaisia seuraamuksia:

Loukkasin itseni

Lääkärissä käynti

Töistä / koulusta poissaolo

Ei mitään edeltävistä

<LIU_Q3> Missä liukastuit?

Katu- tai tiealue

Piha tai puisto

Ulkouureitti

Hoitamaton alue

Muu mikä

<LIU_Q4> Olitko liukastuessasi ...

Matkalla töihin/töistä

Liikkeellä työaikana

Liikkeellä vapaa-ajalla

Matkalla kouluun / koulusta

<LIU_Q5> Olitko nauttinut alkoholia liukastuessasi?

Kyllä

En

Kuinka tärkeänä pidät eri toimien vaikutusta liukastumistapaturmien ehkäisyssä?

<LIU_Q6_1> Oman tasapainokyvyn ja vireystilan ylläpito

En pidä lainkaan tärkeänä

En pidä erityisen tärkeänä

Neutraali

Pidän melko tärkeänä

Pidän erittäin tärkeänä

<LIU_Q6_2> Jalankulkuväylien kunnossapidon parantaminen

En pidä lainkaan tärkeänä

En pidä erityisen tärkeänä

Neutraali

Pidän melko tärkeänä

Pidän erittäin tärkeänä

<LIU_Q6_3> Pihojen kunnossapidon parantaminen

En pidä lainkaan tärkeänä

En pidä erityisen tärkeänä

Neutraali

Pidän melko tärkeänä

Pidän erittäin tärkeänä

<LIU_Q6_4> Jalankulkijoiden oma varovaisuus

En pidä lainkaan tärkeänä

En pidä erityisen tärkeänä

Neutraali

Pidän melko tärkeänä

Pidän erittäin tärkeänä

<LIU_Q6_5> Jalankulkijoiden jalkineiden valinta

En pidä lainkaan tärkeänä

En pidä erityisen tärkeänä

Neutraali

Pidän melko tärkeänä

Pidän erittäin tärkeänä

<LIU_Q6_6> Valaistus

En pidä lainkaan tärkeänä

En pidä erityisen tärkeänä

Neutraali

Pidän melko tärkeänä

Pidän erittäin tärkeänä

<LIU_Q6_7> Liukusteiden käyttö jalkineissa

En pidä lainkaan tärkeänä

En pidä erityisen tärkeänä

Neutraali

Pidän melko tärkeänä

Pidän erittäin tärkeänä

<LIU_Q6_8> Ajantasainen varoittaminen

En pidä lainkaan tärkeänä

En pidä erityisen tärkeänä

Neutraali

Pidän melko tärkeänä

Pidän erittäin tärkeänä

<LIU_Q6_9> Yleisluonteiset kampanjat

En pidä lainkaan tärkeänä

En pidä erityisen tärkeänä

Neutraali

Pidän melko tärkeänä

Pidän erittäin tärkeänä

<LIU_Q7> Käytätkö liukkailla keleillä kengissäsi liukusteitä?

Aina

Usein

Joskus

En koskaan

<LIU_Q8> Otatko liukkaat kelit huomioon kenkien valinnassasi?

En

Kyllä

<LIU_Q9> Kun otat liukkaat kelit huomioon, niin mikä seikka seuraavista on eniten vaikuttanut käyttäytymiseesi?

Kampanjat mediassa ovat kiinnittäneet huomiotani liukastumisriskeihin

Suutarit ja kaupat tarjoavat liukusteitä aiempaa paremmin

Omat tai läheisen kokemukset liukastumisista ovat kiinnittäneet huomioni

Muu syy, mikä?